

Styrdokument

Datum:
2025-10-14

Diarienummer:
KS/2025:431

Finanspolicy för Upplands Väsby kommunkoncern

Kategori	Styrdokumentsuppgifter
Nivå	Koncerngemensamt
Antagen	Kommunfullmäktige den 8 december 2025 § 181
Ikraftträdande	Den 1 januari 2026
Giltig till och med	Den 31 december 2026. Ska omprövas årligen.
Ansvarig ägare	Avdelningschef för Ekonomi & Inköp

Inledning

Kommunfullmäktige beslutade i april 2013 att införa en koncerngemensam finansfunktion och finanspolicy. Med kommunkoncernen avses Upplands Väsby kommun och dess helägda bolag.

Den koncerngemensamma finanspolicyn visar i vilken riktning Upplands Väsby kommun och dess helägda bolag ska styras ur ett finansiellt perspektiv med fokus på en effektiv finansförvaltning.

Kommunstyrelsen fattar beslut om finansiella riktlinjer som är underställd denna finanspolicy. Finanspolicyn ska omprövas årligen och uppdateras vid behov.

Finanspolicyns syfte

Syftet med denna finanspolicy är att:

- Fastställa övergripande mål för finansverksamheten
- Fastställa ramar och riktlinjer som anger organisation och ansvarsfördelning för finansverksamheten.
- Fastställa allmänna regler för hantering av finansiella frågor inom kommunkoncernen.

Mål med finansverksamheten

Det övergripande målet för finansverksamheten inom kommunkoncernen är att medverka till en god ekonomisk hushållning genom att:

- Säkerställa kommunkoncernens betalningsförmåga och kapitalförsörjning på kort och lång sikt.
- Åstadkomma långsiktig finansiell stabilitet för kommunkoncernen som helhet.
- Inom finanspolicyns och de finansiella ramar och riktlinjer optimera kommunkoncernens finansnetto genom en effektiv tillgångs- och skuldförvaltning.
- Finansverksamheten ska bedrivas på ett betryggande sätt och i enlighet med på området gällande lagstiftning, kommunal rätt samt EU-rättsliga principer. Verksamheten ska kännetecknas av hög kompetens och god riskkontroll samt god internkontroll i övrigt.

Organisation och ansvarsfördelning

Kommunens och de helägda bolagens finansförvaltningar är samordnade i en koncerngemensam finansfunktion. Finansverksamheten ska genomföras på ett säkert och effektivt sätt utan spekulativa inslag och så att en betryggande säkerhet alltid upprätthålls.

Kommunen samordnar kreditanskaffningen till kommunkoncernen. Kommunen ställer idag borgen för bolagen och anskaffar krediter utifrån deras finansieringsbehov.

Anslutning till den koncerngemensamma finansfunktionen och formell beslutsordning ska dokumenteras i separata avtal mellan kommunkoncernens parter. Inom koncernens fastställda policy och riktlinjer fattar bolagets styrelsebeslut om finansiering och ger finansfunktionen uppdrag och mandat att verkställa beslutet.

Kommunen och bolagen ansvarar var för sig för ränteriskhanteringen av sin låneskuld inom de ramar och limiter som denna policy innehåller.

Kommunkoncernens betalningsflöden är samordnade i ett koncernkontosystem som administreras av kommunen.

Organisation

Kommunledningskontoret är kommunstyrelsens organ för samordning av kommunens ekonomi. Inom avdelningschefs ansvar finns en koncerngemensam finansfunktion. Kommunstyrelsen utgör finansfunktionens styrelse.

I kommunkoncernen ska det finnas en finanskommitté som är ett samarbetsforum i syfte att utveckla finansverksamheten för de parter som är anslutna till finansfunktionen. Finanskommittén består av tjänstemän från respektive bolag samt från finansfunktionen.

Ansvarsfördelning

Finansförvaltning ställer krav på korta handläggningstider. Därigenom uppstår behov av väl definierade delegationsuppdrag. Utöver vad som anges nedan fastställs avdelningschefs av ekonomi och inköp mandat i Delegationsförteckning för kommunstyrelsen.

Det operativa ansvaret för finansverksamheten inom kommunen fördelas enligt följande;

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige ska:

- Besluta om kommunkoncernens finanspolicy och tillse att de helägda bolagens finanspolicyer rymms inom kommunkoncernens finanspolicy.
- Årligen, i samband med flerårsplan och budget, fastställa finansiella ramar i form av
 - låne/borgenstak för kommunkoncernens externa upplåning,
 - lånetak för bolagens upplåning och borgensram,
 - lånetak för kommunens egen upplåning.
- Besluta om delegation till kommunstyrelsen.
- Besluta om eventuell marknadsupplåning via certifikat och obligationer.
- Fastställa en särskild avgift för kommunens lån och borgen till de kommunägda bolagen för att neutralisera den konkurrensfördel som bolagen får genom kommunalt stöd vid sin finansiering.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska:

- Verkställa kommunfullmäktiges beslut.
- Delegera det operativa ansvaret för finansfunktionen till avdelningschef samt dennas ersättare.
- Utöva sin uppsiktsplikt över finansverksamheten genom att ta del av finansfunktionens rapportering.
- Årligen lämna förslag till kommunfullmäktige om revidering av finanspolicyn.
- Besluta om finansiella riktlinjer för kommunkoncernen.
- Årligen föreslå kommunfullmäktige en ram per bolag för borgen.
- Pröva behovet av att justera kommunfullmäktiges beslut om särskild avgift för kommunens lån och borgen till kommunens bolag utifrån större förändringar på finansmarknaden.

Avdelningschef av ekonomi och inköp och finansfunktion

Avdelningschef av ekonomi och inköp och finansfunktionen ska ansvara för att:

- Säkerställa kommunkoncernens kapitalförsörjning.
- Vid behov föreslå uppdatering av finansiella ramar och revidering av finanspolicies samt finansiella riktlinjer.
- Besluta enligt delegation om och verkställa extern upplåning, utlåning, borgen, placeringar och övriga finansiella transaktioner för samtliga parter.
- Bevaka och hantera kommunkoncernens finansiella risker.
- Ansvara för finansiell rapportering till kommunstyrelse, kommunfullmäktige och bolagen.
- Samordna betalningsflöden, likviditetshantering och andra banktjänster.
- Sammankalla finanskommittén i vilken avdelningschef av ekonomi och inköp är ordförande.
- Bevaka utvecklingen på de finansiella marknaderna och av finansiella tjänster som kan vara till nytta för kommunkoncernen.
- Utgöra ett kompetenscentrum som erbjuder intern rådgivning i finansiella frågor för kommunkoncernen.
- Vara kravställare på andra funktioner och processer som påverkar de finansiella flödena.
- Vid behov föreslå förändringar av särskilda avgifter för kommunens lån och borgen för kommunens bolag.

Nämnder, styrelser och utskott

Nämnderna, styrelserna och utskotten ska:

- Leverera den information som fastslås av finansfunktionen.

Bolag

Bolagen ska:

- Fastställa bolagens kort- och långsiktiga finansieringsbehov i samråd med finansfunktionen.
- Leverera den information som fastslås av finansfunktionen.
- Sluta avtal som reglerar förhållandet mellan respektive bolag och finansfunktion. För finansfunktionen träffas avtalet av den delegat som utsetts av kommunstyrelsen.
- Besluta om extern upplåning, utlåning, placeringar och övriga finansiella transaktioner för egen räkning i samråd med finansfunktionen.
- Fastställa finanspolicy för bolagets egen finansieringsverksamhet inom ramen för kommunkoncernens finanspolicy.
- Bedöma och hantera bolagets ränterisk i samråd med finansfunktionen.

Upplåning

All upplåning i kommunkoncernen ska inrymmas inom de av kommunfullmäktige beslutade finansiella ramarna för extern upplåning/borgen och samordnas genom finansfunktionen. Med upplåning avses alla former av finansiering och leasing.

Bolagens upplåning ska ske genom förmedlade borgenslån via finansfunktionen. Förvaltningen av bolagens externa skuldportföljer sköts av finansfunktionen.

Kommunkoncernen ska bedriva en aktiv skuldförvaltning för att nå bästa möjliga finansnetto över tid, vilket betyder att inom ramen för finanspolicyn samt finansiella riktlinjer uppnå en så låg upplåningskostnad som möjligt.

Leasing i kommunkoncernen jämföras med upplåning. I vissa fall är den effektiva finansieringskostnaden för ett leasingavtal högre än kommunens alternativkostnad vid egen finansiering eller lånefinansiering. All leasing i såväl kommunen som dess bolag, innan slutgiltigt beslut fattas, genomlysas av finansfunktionen och andra berörda funktioner som deltar i beslutprocessen.

Kommunstyrelsen ska i finansiella riktlinjer ange anvisningar för upplåning.

Borgensåtagande

Huvudregeln för Upplands Väsby Kommun är att kommunen ej skall teckna nya borgensförbindelser. Undantag gäller för borgensåtaganden som följer av medlemskapet i Kommuninvest samt ägarskapet i Norrvatten. Dessa åtaganden ska begränsas till kommunens andel och följas upp löpande.

Fullmäktige beslutar om kommunal borgen. För kommunens helägda dotterbolag kan fullmäktige besluta om en borgensram. Övriga borgensåtaganden kan vara knutna till ett lån eller ett specifikt åtagande.

I de fall borgen tecknas skall riskbedömning och ekonomisk analys göras samt fortlöpande rapportering, insyn och kontroll säkerställas.

För kommunal borgen ska kommunen ta ut en borgensavgift. Borgensavgiften ska följa marknadens villkor och fastställas årligen av kommunfullmäktige i samband med beslut om flerårsplan.

Likviditetshantering och hållbara placeringar

Med likviditetshantering avses matchningen av in- och utbetalningar samt hantering av låne- och placeringsbehov. Finansfunktionen svarar för samordning, planering och förvaltning av kommunkoncernens hela likviditet. Likviditetshantering sker genom koncernkontot som samtliga bolag ska vara anslutna till.

Likviditetshanteringen ska bidra till kommunens långsiktiga vision om ett hållbart Väsby. Upplands Väsby kommun har fattat många strategiskt viktiga beslut om insatser för att uppnå ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Kommunens finansiella verksamhet och likviditetshantering ska leda i samma riktning.

Likviditetshanteringen ska bedrivas med målsättningen att samordna kapitalströmmarna i kommunkoncernen och att sänka räntekostnaderna genom effektiva betalningsrutiner och god likviditetsplanering.

Vid överskottslikviditet ska koncerninterna upplåningsbehov tillgodoses och extern skuld amorteras. Under vissa förutsättningar kan ett kortsiktigt externt placeringsbehov uppstå och ska då hanteras i enlighet med reglerna i de finansiella riktlinjerna.

Tillåtna motparter (placeringar/derivate)

Nedanstående begränsningar av motparter och nyttjande av derivatinstrument ska ses som en helhet. Med tillåtna motparter menas de belopp och institut där överskottslikviditet får placeras. I de fall placeringar och nyttjande av derivatinstrument ingåtts med samma institut ska både placeringsvolym och motpartsrisk rymmas inom beloppsgränsen.

Tabell 1.

Motpart	Beloppsgräns, mkr	Tidsgräns, år
Svenska staten	Ingen beloppsgräns	3
Kommuninvest	150	3
Nordea (koncernvalutakonto)	500	1
SEB	400	1
Swedbank	300	1
Handelsbanken	300	1
Danske Bank med lägst A rating	50	1
Kommuner med lägst rating K1 eller AA	Sammanlagt högst 300, varav högst 100 per	3
Övriga med lägst rating K1 eller AA	Sammanlagt högst 200, varav högst 50 per motpart	3

Alla ratingbetyg i tabellerna är enligt Standard & Poor's ratingskala.

För begränsning av kreditrisk gäller att derivatinstrument endast får ingås med ovan nämnda banker. Motpartsrisken beräknas enligt följande.

Ränterelaterade kontrakt, löptid	Riskfaktor, % av nominellt belopp
< 1 år	0,5 %
>1 år	1 %

Exempel

Beräkningen av motpartsrisken för en ränteswap på 100 mkr med en löptid på 4 år blir 0,5 % för det första året och därefter 1 % per år på beloppet d.v.s. totalt 3,5 mkr. Om det finns en placering på 50 mkr i samma bank blir den samlade risken 53,5 mkr.

Finansiell riskhantering

Finansiell verksamhet är förknippad med risktagande, dels i form av finansiella risker dels i form av operativa risker. För varje betydande risk ska det finnas en tydligt angiven strategi för att kontrollera och hantera riskerna.

Följande riskbegränsningar ska gälla:

- Maximalt 40 % av total skuldportfölj får ha en räntebindning som understiger 1 år.
- Maximalt 40 % av den totala skuldportföljen är föremål för omförhandling av lån inom 1 år.
- Genomsnittlig räntebindning ska vara mellan 2-7 år.
- Genomsnittlig kapitalbindning bör vara minst 2 år.

Elpris riskhantering

För att begränsa prisrisken i krafthandeln ska el prissäkras successivt över en fyraårsperiod enligt fastställd plan. Prissäkringen syftar till att balansera risken mellan prissäkrad och öppen position. Prissäkringsgraden följer normmässig täckningsgrad för respektive kalenderår.

Finansieringsrisk

Finansieringsrisk innebär svårigheter att ta upp nya lån och omsätta befintliga lån. Finansieringsrisken ökar om kommunens kreditvärdighet faller samt om en alltför stor andel av den totala låneportföljen förfaller inom samma tidsrymd. För att minska finansieringsrisken ska kapitalbindningen i låneportföljen spridas över tiden.

Ränterisk

Ränterisk är ett uttryck för det belopp kommunens resultat påverkas vid en förändring av marknadsräntan. Ränterisken begränsas genom restriktioner för andelen kort och lång räntebindning.

Skuldportföljen består av utestående lån och kan även innehålla räntederivat. Därmed kan resultateffekterna av kraftiga ränterörelser begränsas. För att begränsa ränterisken ska räntebindningstiden i låneportföljen inklusive eventuella derivat spridas över tid.

Vid placeringar är ränterisken att marknadsvärdet i en placering sjunker vid en ränteuppgång. Placeringar ska i första hand behållas till förfall. Tid till förfall ska därför inte överstiga tiden fram till att beloppet ska användas till att möta prognosticerade betalningar.

Matchningsprincipen ska gälla. Vid långsiktig överkottslikviditet ska en spridning av förfall över tid eftersträvas.

Valutarisk

Valutarisk är den risk varmed kommunens resultat påverkas vid en given förändring av valutakursen på lån i utländsk valuta. Kommunen lånar i SEK varför ingen valutarisk råder.

Motpartsrisk (Kreditrisk)

Motpartsrisk är den risk som uppstår om en motpart inte fullgör sina förpliktelser. Den hanteras genom att fastställa vilka externa motparter och emittenter kommunen får genomföra affärer med vid placeringar enligt tabell 1. Vid upplåning ska kommunen endast ha engagemang i banker och kreditmarknadsbolag, som vid upplåningstillfället är stabila. En bedömning ska alltid göras av motpartens förmåga att infria sitt åtagande att ställa ut en kredit. Ingen enskild långgivare, undantaget Kommuninvest, ska ha mer än 40 % av den totala lånevolymen.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk innebär att en placering av överskottslikviditet inte kan omsättas till likvida medel utan kostnad. Med likviditetsrisk vid upplåning avses risken att kommunen inte har tillgång till likvida medel för att genomföra betalningar. För att begränsa likviditetsrisken placeras likvida medel på bankkonto eller korta penningmarknadsinstrument med god likviditet.

Operativa risker

Operativa risker kan orsakas av bristande interna rutiner, dålig dokumentation, mänskliga faktorn, felaktiga system eller externa händelser, inklusive legala risker. För att kunna hantera och minska följdverkningarna av det som kan sammanfattas som operativa risker är det viktigt att kommunfullmäktige känner till den finansiella verksamhetens operativa risker och hur de styrs och kontrolleras. Kommunstyrelsen försäkras sig om att tillräckliga resurser avsätts för att stödja ett arbetssätt som kan begränsa riskerna.

Är risk för förlust/skada som uppstår till följd av att t.ex. interna processer eller rutiner inte är ändamålsenliga eller felaktiga, mänskliga fel, felaktiga system eller brister i legal hantering. Målet med hanteringen av de operativa riskerna är att minimera förluster på grund av fel i processer, system eller bristande kontroll. Det åligger finansfunktionen att upprätta och löpande uppdatera rutinbeskrivningar som tydligt dokumenterar arbetsuppgifter, processer, IT-system, rapporteringskrav samt beslutsunderlag vid varje enskild affärstransaktion.

Finansfunktionens prissättning

Prissättning för utlåning och borgen ska baseras på marknadsmässiga villkor. Med marknadsmässiga villkor vid utlåning avses det pris som är resultatet av en bedömning av följande tre delar; extern finansieringskostnad, marknadsmässig riskpremie d.v.s. motsvarande borgensavgift för lån till bolagen och en administrativ avgift som motsvarar finansfunktionens kostnader.

Prissättning för eventuell inlåning ska ske till marknadsmässiga villkor.

Finansfunktionen ska följa och långsiktigt dokumentera utvecklingen av prissättningen, dels för att styrka konkurrenskraftig finansiering gentemot bolagen och dels för att otillbörlig konkurrens enligt EU-rätten ej ska uppstå.

Rapportering och granskning

Avdelningschef av ekonomi och inköp och finansfunktionen ansvarar för all finansiell rapportering till bolagen, kommunstyrelsen och till kommunfullmäktige. Rapporteringsplanen följer kommunkoncernens ledningssystem och årskalendarium för månads-, tertial- och årsrapportering.